

KRYMINOLOGIA

REPETYTORIUM

3. WYDANIE

Kamil Bułat, Paweł Czarniak
Anna Gorzelak, Krzysztof Grabowski
Magdalena Grzyb, Mikołaj Iwański
Przemysław Jakubek, Jan Jodłowski
Milena Małek, Sylwia Młodawska-Mąsior
Alicja Papierz, Maria Stożek

REPETYTORIUM

SERIA AKADEMICKA

LEX

a Wolters Kluwer business

KRYMINOLOGIA

REPETYTORIUM

3. WYDANIE

Kamil Bułat, Paweł Czarniak
Anna Gorzelak, Krzysztof Grabowski
Magdalena Grzyb, Mikołaj Iwański
Przemysław Jakubek, Jan Jodłowski
Milena Małek, Sylwia Młodawska-Mąsior
Alicja Papierz, Maria Stożek

Zamów książkę w księgarni internetowej

profinfo.pl
księgarnia internetowa

LEX

a Wolters Kluwer business

Warszawa 2013

Stan prawny na 30 września 2012 r.

Wydawca
Magdalena Przek-Ślesicka

Redaktor prowadzący
Joanna Maź

Opracowanie redakcyjne
Elżbieta Jóźwiak

Łamanie
Justluk Łukasz Drzewiecki, Justyna Szumieł, Stanisław Drzewiecki

© Copyright by
Wolters Kluwer Polska SA, 2013

ISBN: 978-83-264-4087-8
3. wydanie

Wydane przez:
Wolters Kluwer Polska SA

Redakcja Książek
01-231 Warszawa, ul. Płocka 5a
tel. 22 535 82 00, fax 22 535 81 35
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	11
Wstęp	13
Rozdział 1	
Kryminologia jako nauka	15
1.1. Pojęcie i zakres nauki kryminologii	15
1.2. Kryminologia a inne nauki	15
1.3. Podstawowe nurty w kryminologii	19
1.3.1. Kryminologia klasyczna	19
1.3.2. Kryminologia pozytywistyczna	20
1.3.3. Kryminologia antynaturalistyczna	22
1.3.4. Kryminologia neoklasyczna	24
1.4. Podsumowanie paradygmatów kryminologicznych	25
Rozdział 2	
Jednostka i społeczeństwo	26
2.1. Podstawowe założenia	26
2.2. Model rzeczywistości społecznej	26
2.3. Zasady organizacji społeczeństwa	28
2.4. Człowiek w społeczeństwie	28
2.5. Problematyka wartości społecznych	28
2.6. Zadania prawa w społeczeństwie	30
2.7. Poznawcza koncepcja człowieka	30
2.8. Obraz samego siebie jako element osobowości	31
2.9. Selekcja informacji napływających z zewnątrz	31
Rozdział 3	
Teorie kryminologiczne	33
3.1. Kryminologia pozytywistyczna	33
3.1.1. Ogólne charakterystyczne założenia	33
3.1.2. Podział kryminologii pozytywistycznej	34
3.1.3. Charakterystyka kierunku biopsychologicznego	34
3.1.4. Charakterystyka kierunku socjologicznego	38
3.1.5. Podsumowanie teorii pozytywistycznych	49

3.1.6.	Kryteria definicji zachowania dewiacyjnego	49
3.2.	Kryminologia antynaturalistyczna	50
3.2.1.	Charakterystyczne założenia	50
3.2.2.	Podział kryminologii antynaturalistycznej	50
3.2.3.	Charakterystyka teorii naznaczenia społecznego	51
3.2.4.	Charakterystyka teorii konfliktu społecznego	56
3.2.4.1.	Charakterystyka nurtu kryminologii konfliktowej	56
3.2.4.2.	Charakterystyka nurtu kryminologii radykalnej (klasycznej)	59
3.2.5.	Charakterystyka nurtu fenomenologicznego	60
3.3.	Kryminologia neoklasyczna	62
3.3.1.	Ogólne założenia kryminologii neoklasycznej	62
3.3.2.	Podział kryminologii neoklasycznej	63
3.3.3.	Najważniejsze koncepcje przedstawicieli kryminologii neoklasycznej	63

Rozdział 4

Opis przestępczości	68	
4.1.	Podstawowe pojęcia i definicje	68
4.2.	Metody analizy przestępczości	69
4.2.1.	Statystyka policyjna	70
4.2.2.	Statystyka sądowa	72
4.2.3.	Statystyka penitencjarna	73
4.2.4.	Podsumowanie statystyk kryminalnych	74
4.3.	Zjawiska wpływające na obraz i wynik statystyk kryminalnych	75
4.3.1.	Proces stanowienia prawa	75
4.3.2.	Proces stosowania prawa	78
4.3.3.	Stopień gotowości obywateli do informowania organów ścigania o popełnieniu przestępstwa	79
4.4.	Przestępczość nieujawniona	80
4.4.1.	Pojęcie i sposoby określania rozmiarów przestępczości nieujawnionej	80
4.4.2.	Teoretyczne rozważania dotyczące przestępczości nieujawnionej	81

Rozdział 5

Zjawisko przestępczości a zmiany społeczne	83	
5.1.	Charakter zmian społecznych	83
5.2.	Próby wyjaśnienia wpływu zmian społecznych na przestępczość	83
5.2.1.	Zróźnicowanie relacji między zmianami zachodzącymi w gospodarce a przestępczością	83
5.3.	Koncepcje najczęściej wykorzystywane do wyjaśniania zjawisk przestępczości w kontekście zmian społecznych	88
5.4.	Zmiany społeczne a przestępczość w krajach postkomunistycznych	89

Rozdział 6

Przemoc i agresja	90	
6.1.	Przestępczość z użyciem przemocy	90
6.2.	Pojęcie przemocy	91

6.3. Przepęstwo z użyciem przemocy	92
6.4. Agresja	93
6.5. Charakterystyka przepęstwa z użyciem przemocy w Polsce	94
6.5.1. Rozmiary i nasilenie ujawnionej przepęstwa z użyciem przemocy w Polsce	94
6.5.2. Zagadnienie nieujawnionej przepęstwa z użyciem przemocy	95
6.5.3. Terytorialne zróżnicowanie nasilenia przepęstwa z użyciem przemocy	96
6.5.4. Charakterystyka sprawców, ofiar i okoliczności przepęstw z użyciem przemocy	96
6.6. Koncepcje wyjaśniające zjawiska agresji i przemocy	97
6.6.1. Biologiczne koncepcje źródeł agresji	98
6.6.2. Koncepcja frustracja–agresja J. Dollarda i N. Millera	99
6.6.2.1. Współczesna nauka o koncepcji frustracja–agresja	100
6.6.3. Koncepcja społecznego uczenia się agresji A. Bandury	100
6.6.3.1. Mechanizm nabywania wzorców zachowań agresywnych	100
6.6.3.2. Mechanizm wyzwalania zachowań agresywnych	101
6.6.3.3. Mechanizm podtrzymywania zachowań agresywnych	102
6.6.4. Koncepcja podkultury przemocy M. Wolfganga i F. Ferracutiego	102
6.6.5. Koncepcja społecznych źródeł agresji i przemocy we współczesnych społeczeństwach	103

Rozdział 7

Przepęstwo gospodarcze	104
7.1. Przepęstwa gospodarcze	104
7.2. Cechy przepęstwa gospodarczej	105
7.3. Problem ciemnej liczby przepęstw gospodarczych	105
7.4. Przepęstwo gospodarcze w Polsce	106

Rozdział 8

Przepęstwo zorganizowane	107
8.1. Pojęcie przepęstwa zorganizowanej	107
8.2. Skutki przepęstwa zorganizowanej	108
8.3. Typowe struktury organizacyjne zespołów przepęstczych	109
8.4. Rodzaje przepęstwa zorganizowanej	110
8.5. Zasięg terytorialny przepęstwa zorganizowanej	111

Rozdział 9

Przepęstwo powrotne	112
9.1. Pojęcia	112
9.2. Powrót do przepęstwa z punktu widzenia kryminologii pozytywistycznej i antynaturalistycznej	113
9.3. Kategorie wielokrotnie karanych	114

Rozdział 10

Przestępczość nieletnich	115
10.1. Definicja nieletniości	115
10.2. Przestępczość nieletnich	116
10.3. Proces warunkowania instrumentalnego i obserwacji	116
10.4. Rodzina	117
10.4.1. Podstawowe pojęcia	117
10.4.2. Czynniki wpływające na rolę rodziny	118
10.4.3. Modele rodziny	119
10.4.4. Kontrsocjalizujący wpływ czynników zewnątrzrodzinnych oraz wewnątrzrodzinnych	120
10.5. Niewłaściwe ukształtowanie ról społecznych i niewłaściwe pełnienie ról społecznej w rodzinie	120
10.6. Typologia stylów wychowania	121
10.7. Rozpad rodziny, nerwica	121
10.8. Deformacje osobowości	122
10.9. Kontrsocjalizujący wpływ narkomanii, alkoholizmu oraz przestępczości	122
10.10. Czynniki samoistne i podporządkowane	123
10.11. Szkoła i możliwość jej wpływu na przestępczość nieletnich	123
10.12. Zbiorowości nieletnich przestępców	124
10.13. „Jakby grupa” (<i>near group</i>) D. Yablonsky’ego	124

Rozdział 11

Narkotyki a przestępczość	126
11.1. Definicja i właściwości narkotyków	126
11.2. Klasyfikacje środków odurzających	128
11.3. Relacje pomiędzy używaniem środków odurzających a przestępczością	129
11.4. Problem przestępczości narkotykowej	130
11.5. Stan odurzenia narkotykami a przestępczość	132
11.6. Narkomania a przestępczość	133
11.7. Krytyka polityki prohibicji	136

Rozdział 12

Alkohol a przestępczość	140
12.1. Pojęcie alkoholu	140
12.2. Wpływ spożycia alkoholu na rodzaj popełnianych przestępstw	141
12.3. Nadużywanie alkoholu	143
12.4. Alkohol a środki karne – polityka prohibicji	144

Rozdział 13

Media a zjawisko przestępczości	146
13.1. Obraz przestępczości	146
13.2. Rola środków masowego przekazu – wpływ przemocy na przestępcze zachowania agresywne (teorie)	147
13.3. Media a kształtowanie postaw społecznych	148

Rozdział 14

Wiktymologia	150
14.1. Definicja	150
14.2. Koncepcje	150
14.3. Pojęcie ofiary	151
14.4. Przepęstwa „bez ofiar”	152
14.5. Typologie ofiar	154
14.6. Proces wiktyimizacji	155
14.7. Ofiara – miejsce i znaczenie w kontaktach z policj i sdem	156
14.8. Nieformalne, pojednawcze sposoby rozwizywania konfliktw	157
14.9. Ofiara a srodki masowego przekazu	158
14.10. Pomiar wiktyimizacji	158
14.11. Skutki wiktyimizacji	159
14.12. Czynniki ryzyka wiktyimogennego	160
14.13. Strach oraz lk przed przestępczoci	160

Rozdział 15

Sposoby zapobiegania przestępczoci	163
15.1. Pojęcie zapobiegania przestępczoci	163
15.2. Konformizm	164
15.3. Wymiar sprawiedliwosci	166
15.4. Przepęstwo i jego pozycja we wspłczesnym spoeczestwie	166
15.5. Stadia zapobiegania przestępczoci	167
15.6. Sformalizowana reakcja	167
15.6.1. Sformalizowana reakcja na przestępczoci na etapie legislacyjnym	167
15.6.2. Sformalizowana reakcja na przestępczoci na etapie realizacyjno-represyjnym	168
15.7. Sformalizowana reakcja na przestępczoci na etapie wykonawczym	169
15.8. Inne metody zapobiegania przestępczoci	171

Bibliografia	175
---------------------------	-----

WYKAZ SKRÓTÓW

- k.c. – ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 z późn. zm.)
- k.k. – ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.)
- k.p.k. – ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555 z późn. zm.)
- k.w. – ustawa z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (tekst jedn.: Dz. U. z 2010 r. Nr 46, poz. 275 z późn. zm.)
- nowela z dnia 27 lipca 2005 r. – ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks postępowania karnego i ustawy – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 163, poz. 1363 z późn. zm.)

WSTĘP

Niniejsze repetytorium przeznaczone jest dla wszystkich studentów, szczególnie dla studentów prawa i administracji, pragnących uszeregować i powtórzyć wiedzę z zakresu kryminologii. Oddawana w Państwa ręce pozycja ma być pomocą w powtórzeniu poznanego i omówionego już wcześniej materiału, jest to bowiem skrypt obejmujący w sposób ogólny obszerną problematykę kryminologiczną. Kryminologia jest dziedziną bardzo szeroką, wielowątkową i różnorodną, dlatego przedstawienie wszystkich jej zagadnień było niemożliwe. Autorzy skoncentrowali się na zarysowaniu najważniejszych kwestii. Przedstawiając znaczną ich część w formie tabel oraz wykresów, wyrażają nadzieję, że nauka kryminologii stanie się łatwiejsza, a tematyka ta będzie bardziej zrozumiała.

* * *

Niniejsze opracowanie zasługuje na uwagę z dwóch względów. Po pierwsze, jest to przejaw inicjatywy studentów Wydziału Prawa i Administracji UJ zrzeszonych w Kole Kryminologów TBSP. Po drugie, mają to być materiały pomocnicze dla osób składających egzamin z kryminologii lub zainteresowanych tym przedmiotem.

Wszelkie działania zmierzające w kierunku ożywienia działalności naukowej lub kulturalnej wśród studentów zasługują na zdecydowane poparcie. Działalność taka wymaga współpracy, co zapobiega dezintegracji i atomizacji środowiska studenckiego, a nadto przyczynia się do lepszego przyswajania wiedzy potrzebnej do wykonywania w przyszłości zawodów prawniczych. Z tego punktu widzenia sporządzenie opiniowanego opracowania zasługuje na zdecydowaną aprobatę.

Opracowanie to zasługuje na pozytywną opinię także z innego punktu widzenia – stanowi ono swego rodzaju przewodnik po problemach będących przedmiotem zainteresowania kryminologii, co może wzbudzać zainteresowanie tą dyscypliną u osób, które nie miały z nią styczności. Może również pomagać w zapoznaniu się z podstawową nomenklaturą kryminologiczną oraz pełnić rolę „programu uczenia się” dla studentów zamierzających przystąpić do egzaminu z kryminologii. Trzeba dodać, że opracowanie przygotowane zostało starannie i pomysłowo, przy czym zwłaszcza graficzna prezentacja niektórych zagadnień może przyczynić się do łatwiejszego ich zrozumienia i lepszego przyswojenia sobie wiedzy na ich temat. Wprawdzie zauważalne są pewne różnice w sposobie i poziomie opracowania tychże zagadnień, co jest konsekwencją udziału wielu autorów w tym przedsięwzięciu, ale całość należy ocenić jako prezentującą poziom co najmniej zadowalający.

Oceniając pozytywnie repetytorium z kryminologii, muszę jednak zauważyć, że nie może ono być traktowane jako opracowanie zastępujące podręcznik z tego przedmiotu. Wskazując kwestie, na które należy zwrócić uwagę, opracowanie to nie dostarcza informacji wystarczających do zrozumienia przedstawianych w nim skrótowo zagadnień. Z niebezpieczeństwem, że może ono niektórym studentom służyć nie jako pomoc, lecz jako bryk, wykładowcy tego przedmiotu powinni sobie jednak bez trudu poradzić.

prof. dr hab. Andrzej Gaberle

KRYMINOLOGIA JAKO NAUKA

1.1. Pojęcie i zakres nauki kryminologii

Kryminologia (gr. *crimen* – przestępstwo, zbrodnia + gr. *logos* – nauka) to nauka społeczna zajmująca się badaniem i gromadzeniem całościowej wiedzy na temat:

- przestępstwa jako pewnej szczególnej formy zachowania dewiacyjnego;
- przestępczości jako pewnego zjawiska społecznego;
- sprawcy przestępstwa;
- ofiary przestępstwa;
- instytucji kontroli społecznej i mechanizmów kontrolnych, jakie tworzą społeczeństwa w celu zapobiegania przestępczości i jej zwalczania.

Kryminologia jest nauką, której nie można jednoznacznie zakwalifikować do konkretnego gatunku. Ma ona cechy, które pozwalają ją przyporządkować do różnych dziedzin życia. Po raz pierwszy termin „kryminologia” został użyty około 1879 r., a wśród twórców tej dziedziny prawa wymienia się: P. Topinard, R. Garofalo, C. Lombroso, A. Quetelet, M.-A. Guerry. Kryminologia jest dyscypliną o charakterze interdyscyplinarnym. Nie posiada własnej metodologii badawczej, jest więc zmuszona do posiłkowania się metodami wykształconymi przez takie nauki, jak m.in.: antropologia, biologia, medycyna, psychiatria, psychologia, socjologia, statystyka, ekonomia, historia, prawo karne itp.

pojęcie
kryminologii

1.2. Kryminologia a inne nauki

Jednym z twórców kryminologii był C. Lombroso – lekarz więzienny specjalizujący się w psychiatrii. Psychiatria, a zwłaszcza jej wąski dział – psychiatria sądowa odgrywa szczególnie ważną rolę w rozwoju kryminologii. Wpływ ten wyraża się przede wszystkim udziałem w procesie karnym biegłych psychologów oraz biegłych lekarzy psychiatrów, którzy zajmują się m.in. diagnozowaniem sprawcy przestępstwa, przez co umożliwiają sądowi określenie stopnia zdolności przestępcy do ponoszenia odpowiedzialności za czyny karalne.

kryminologia
a nauki medyczne
i biologiczne

- kryminologia
a psychologia** Kryminologia sięga w swych badaniach do dorobku wykształconego przez psychologię. Zarówno jedna, jak i druga nauka przejawiają zainteresowanie problematyką osobowości. Kryminologia poszukuje związków zachodzących pomiędzy zachowaniami przestępczymi a pewnymi czynnikami o charakterze psychologicznym: osobowością, temperamentem, emocjami oraz poziomem rozwoju umysłowego.
- kryminologia
a socjologia** Współczesna kryminologia nieustannie czerpie z dorobku socjologii. Postulatem włączonym w obręb zainteresowań kryminologii przez socjologię jest koncentracja na przestępczości jako pewnym zjawisku społecznym, a nie tylko zjawisku indywidualnej psychopatologii.
- kryminologia
a pedagogika** Posiłkuje się również dorobkiem pedagogiki, szczególnie jednym z jej działów, tj. pedagogiki resocjalizacyjnej. Widoczne jest to przede wszystkim w procesie wykonywania kary i stosowania środków karnych wobec sprawcy danego przestępstwa. Dzięki niej pojawiła się idea traktowania kary pozbawienia wolności jako środka resocjalizacji sprawcy, czyli ponownego przywrócenia sprawcy do normalnego życia w społeczeństwie.
- kryminologia
a ekonomia** Współcześnie kryminologia wykorzystuje pewne metody i pojęcia wykształcone przez ekonomię do badań nad zjawiskami przestępczymi. Z biegiem czasu pojawiła się w nauce kryminologii tzw. ekonomiczna teoria przestępczości, o której będzie mowa w dalszej części niniejszego repetytorium.
- kryminologia
a statystyka** Pomiędzy kryminologią a statystyką występują związki dwojakiego charakteru. Pierwszy dotyczy możliwości tworzenia i gromadzenia danych statystycznych na temat przestępczości: jej obrazu, rozmiarów, nasilenia, dynamiki, struktury itp. Dzięki tym informacjom powstają statystyki: policyjna, prokuratorska, sądowa, penitencjarna i kryminalna.
- Drugi związek wiąże się z definicją statystyki jako dziedziny, która wykształciła ważne metody i narzędzia opisu oraz analizy i interpretacje badanych zjawisk. Matematyczne metody statystyczne stanowią podstawowy element metodologii badań kryminologicznych.
- Kryminologia rozszerzyła pole swoich badań na społeczne uwarunkowania rodzącej się przestępczości. Zwróciła uwagę na przestępczość powstającą na płaszczyźnie tzw. struktur I stopnia (grupy pierwotne i małe grupy społeczne, rodzina, grupa rówieśnicza), struktur II stopnia (sąsiedztwo, zbiorowość lokalna) oraz struktur III stopnia, czyli społeczeństwa globalnego (państwo).
- Wpływy socjologiczne uwydatniły w kryminologii także zainteresowanie społecznymi mechanizmami kontroli przestępczości.
- kryminologia
a historia** Historia, a zwłaszcza historia społeczna, stanowi niezwykle cenne źródło wiedzy w przeprowadzaniu analizy kryminologicznej. Dzięki spojrzeniu na pewne zjawiska w znacznie szerszym kontekście społecznym, a przede wszystkim czasowym, możliwe jest zbudowanie dokładniejszej i bliższej rzeczywistości analizy.

kryminologia	prawo karne
<ul style="list-style-type: none"> • nauka empiryczna; • odpowiada na pytanie: jak jest?, ponieważ opisuje obiektywną rzeczywistość, fakty; • podstawowa metoda poznania – metoda empiryczna; * w założeniu nauka neutralna wobec wartościowania, usiłuje uczynić z przestępstwa jedynie problem praktyczny (jednak część teorii, badając przyczyny przestępczości, nie rezygnuje z wartościowania i wpływu na decydowanie o wymiarze kary charakterystycznych dla polityki kryminalnej i prawa karnego); • część paradygmatów opowiada się za względną koncepcją kary, a część za mieszaną. 	<ul style="list-style-type: none"> • nauka normatywna; • odpowiada na pytanie: jak być powinno?; • podstawowa metoda poznania – metoda prawno-dogmatyczna¹; • nauka opierająca się przede wszystkim na wartościowaniu; • określa fundamentalne wartości, na których opierają się ład moralny i porządek społeczny; • często urzeczywistnia bezwzględna koncepcję kary – jako sprawiedliwą odpłatę za popełniony czyn, a wyjątkowo względną.

Łącznikiem między kryminologią a prawem karnym może być polityka kryminalna, w której elementy empiryczne łączą się z normatywnymi, tworząc całość.

Teorie kary:

- **sprawiedliwościowe** (retrybutywne, absolutne, bezwzględne) (ang. *retributivism*) – kara jest sprawiedliwą odpłatą za wyrządzone zło; sprawca powinien cierpieć proporcjonalnie do swojego zawinionego czynu, więc wymiar kary nie może być ani mniejszy, ani większy niż ranga popełnionego czynu; celem kary jest zaspokojenie społecznego poczucia sprawiedliwości, a nie odstraszenie czy reformowanie sprawcy; kara jest środkiem do osiągnięcia równowagi moralnej i stabilizacji w społeczeństwie; kara stanowi rodzaj długu, jaki sprawca jest winny społeczeństwu; człowiek działa racjonalnie: posiada wolną wolę i odróżnia dobro od zła; normy moralne (prawa naturalnego) są podstawą do tworzenia przepisów prawa karnego, tzw. prawo karne czynu.

Przedstawiciele: G.W.F. Hegel, I. Kant.

Zarzuty:

- ustalenie zbioru zasad moralnych wspólnych dla wszystkich ludzi jest trudne;
- niepewność lub nawet zaprzeczenie istnienia dobra wspólnego;
- dostosowanie proporcjonalności kary do popełnionego przestępstwa jest arbitralne;
- idea sprawiedliwego karania może przybrać formę zemsty społeczeństwa na przestępcy i bezsensownego zadawania cierpienia;
- społeczeństwo powinno redukować ilość cierpienia, a nie je powodować;
- rezygnacja z resocjalizacji sprawcy może skutkować pogłębieniem społecznego nieprzystosowania i prowadzić do popełniania kolejnych przestępstw.

¹ W doktrynie znane są również takie poglądy, które głoszą, że poznanie prawa karnego jest oparte także na metodzie empirycznej.

KRYMINOLOGIA

REPETYTORIUM

■ W książce przedstawiono najważniejsze kwestie stanowiące przedmiot badań, analizy oraz interpretacji współczesnej nauki kryminologicznej.

■ Omówiono zjawiska, które obecnie są w kręgu szczególnych zainteresowań teoretyków i praktyków związanych z nauką kryminologii, w tym m.in.:

- przemoc w rodzinie,
- alkoholizm,
- narkomanię,
- wpływ środków masowego przekazu na zachowania ludzkie, a także
- przestrzenne sposoby zapobiegania przestępczości.

■ Przystwojenie wiedzy z tego zakresu ułatwi również zaprezentowanie niektórych zagadnień w formie graficznej.

■ Publikacja będzie cenną pomocą naukową dla studentów – szczególnie prawa i administracji, pragnących uporządkować i powtórzyć wiadomości z zakresu kryminologii.

ISBN 978-83-264-4087-8

Cena 39 zł
(w tym 5% VAT)

Zamówienia:

infolinia 801 04 45 45, fax 22 535 80 01

zamowienia.książki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl